

משפט ו... 1 – רב-תחומיותו ובין-תחומיותו של המשפט

בפתח שנת הלימודים אני מבקשת לברך את כל קהילת בית הספר למשפטים, תלמידים וסגל כאחד, בשנת לימודים פורה, מעניינת ומוצלחת.

לפני מעל ל-30 שנה דימה דיקן הפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית, פרופ' אוריאל פרוקצ'יה, את המשפט למטע גדול ומטופח של בועות – בועות משפט. מבעד לרקמתן השקופה של בועות המשפט ניבטים החיים עצמם, ומי שידע לקרב אותן אל עיניו, כאילו היו עדשות לשיפור התצפית, מבחין בעולם החיצון הנשקף דרכן בחדות-ראייה שאין דומה לה.2 דימוי זה מסייע לנו להבין את המשפט כאמצעי להסביר ולהסדיר את החיים האמיתיים, ולא כמטרה בפני עצמה. כבר לפני עשורים רבים התפתחה ההבנה כי על אף שאנו מתרכזים בלימודי משפט, החינוך המשפטי שואף להעניק לסטודנטים עדשות לשיפור התצפית על כלל תחומי החיים.

לצד תחומים ותיקים של המשפט, כמו דיני העונשין, המשפט המסחרי, המשפט הבינלאומי ודומיהם, מוצאים את מקומם בתכניות הלימוד והמחקר גם תחומי מומחיות חדשים, הכוללים את דיני הקניין הרוחני, דיני איכות הסביבה, דיני הסייבר, מנגנונים חלופיים ליישוב סכסוכים ועוד. לצדם, הולך וגדל הביקוש לידע משפטי גם מצד מגוון אנשי מקצוע שאינם משפטנים. בעלי עסקים מבקשים להתמקצע במשפט המסחרי; רואי חשבון נדרשים לבקיאות בדיני המיסים; נציגי השלטון המקומי נסמכים רבות על כללי המשפט המנהלי; וכן הלאה. גם אנשי המשפט נדרשים לגלות הבנה, ולו מינימלית, בתחומי ידע שאינם משפטיים. עורכי דין העוסקים בדיני הנזיקין מחויבים בידע רפואי בסיסי בבואם לטעון בתיקי רשלנות רפואית; מומחי המשפט הציבורי מצופים להתמצא במדעי המדינה ובתאוריות פילוסופיות של המשפט; עורכי דין וגופים ציבוריים כמו הסיוע המשפטי והסנגוריה הציבורית נשענים רבות על תאוריות סוציולוגיות ופסיכולוגיות, המסבירות תופעות רלוונטיות לפועלם, כגון עוני, הגירה, יחסים משפחתיים ועוד.3

זליגת המשפט אל תחומים הנושקים לו וזליגתם של תחומים אלו אל התאוריות המשפטיות מכתיבים גם לנו בבית הספר למשפטים במכללה האקדמית צפת את גישתנו להוראה ולמחקר. תהליכי הגלובליזציה והתפתחויות טכנולוגיות מחייבים אותנו לבחון תדיר את תחומי הידע החדשים שעלינו לרכוש, הן כמומחיות בתוך עולם המשפט והן בדיסציפלינות רלוונטיות אחרות. אלו מחייבים אותנו גם לשקול את המידה והאופן שבהם מוגש ידע משפטי לאלו הזקוקים לו, בין היתר באמצעות הסרת חסמים והגברת שיתופי הפעולה בין בעלי הידע המשפטי לאלו המבקשים אותו.

לימודי המשפטים במכללה האקדמית צפת מאופיינים בגישה שיתופית זו. בתכנית הלימודים המגוונת ניתן למצוא, לא רק את רב-תחומיותו של המשפט (מגוון מקצועות המשפט עצמו) אלא גם את בין-תחומיותו (הידע הייחודי המופק מהשילוב בין דיסציפלינות). מהקורס בניתוח כלכלי של

1 (1978) 87 YALE L.J. 989 A.A. Leff, *Law and*, המונח נטבע כדי לבטא את התופעה האקדמית של חקר ההשפעות ההדדיות של המשפט עם דיסציפלינות נוספות.
2 אוריאל פרוקצ'יה, "בועות משפט", **משפטים** כ 9 (1990).
3 מוחמד ותד, יוסי כורזים-קורושי ויעל עפרון, "מבוא: משפט ו... – בין תאוריה, מחקר ומעשה", **משפט ו...** - **על קשרי המשפט עם פרופסיות בסביבתו** 1 (2022).

המשפט ועד לקליניקה למשפט טיפולי, תכנית הלימודים גדושה בבועות משפט. גישה שכזו להוראת המשפט מבטיחה בהכרח כי בוגרי ובוגרות בית הספר יזכו לחדות-ראייה שאין דומה לה על החיים עצמם, בבואם להשתלב במקצוע.